

POZNAJ PRAWA I WARTOŚCI UNII EUROPEJSKIEJ

---

grant realizowany przez Fundację REYBUDHELP w ramach projektu grantowego „Wzmacniamy Europę SPLOTowymi wartościami” współfinansowanego ze środków Programu Komisji Europejskiej CERV „Obywatele, Równość, Prawa i Wartości” na lata 2021 - 2027

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Cz. 5

**UCZESTNICTWO W ŻYCIU
SPOŁECZNYM I KULTURALNYM
- PRAWA OSÓB STARSZYCH**

Karta Praw Podstawowych

TYTUŁ III RÓWNOŚĆ

Artykuł 25

Prawa osób w podeszłym wieku

Unia uznaje i szanuje prawo osób w podeszłym wieku do godnego i niezależnego życia oraz do uczestniczenia w życiu społecznym i kulturalnym.

Międzynarodowy Pakt Praw Obywatelskich i Politycznych
(Dz.U. z 1997 r. Nr 38, poz. 167) oraz
Międzynarodowy Pakt Praw Gospodarczych, Społecznych i
Kulturalnych (Dz.U. z 1977 r. Nr 38, poz. 169)
statuuują prawo równego dostępu
wszystkich osób do wszystkich praw
nie tylko obywatelskich, ale również społecznych oraz
kulturalnych.

Rada do spraw Polityki Senioralnej została powołana zarządzeniem Nr 9 Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 17 lutego 2016 r. (Dz. Urz. MRPiPSp. z 2016 r., poz. 9) jako organ opiniodawczo-doradczy Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej.

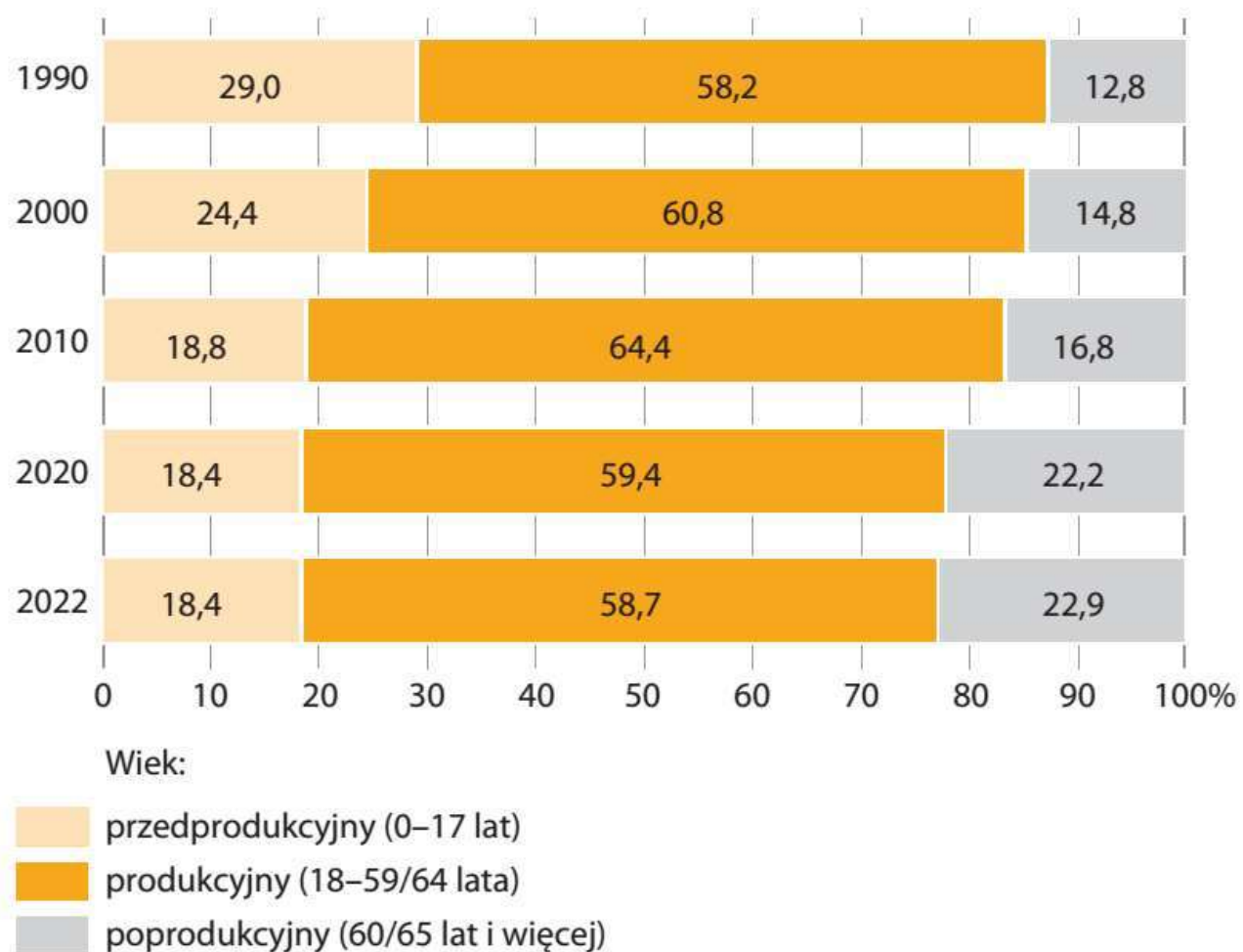
Jej zadaniem jest opracowywanie kierunków działań adresowanych na rzecz osób starszych w Polsce, inicjowanie, wspieranie i promowanie rozwiązań z zakresu polityki społecznej na rzecz tych osób oraz przedstawianie Ministrowi propozycji rozwiązań na rzecz rozwoju systemu wsparcia seniorów.

Osoby starsze stanowią istotny filar społeczeństwa, dlatego problematyka ochrony ich praw stanowi podstawowy element demokratycznego państwa prawa.

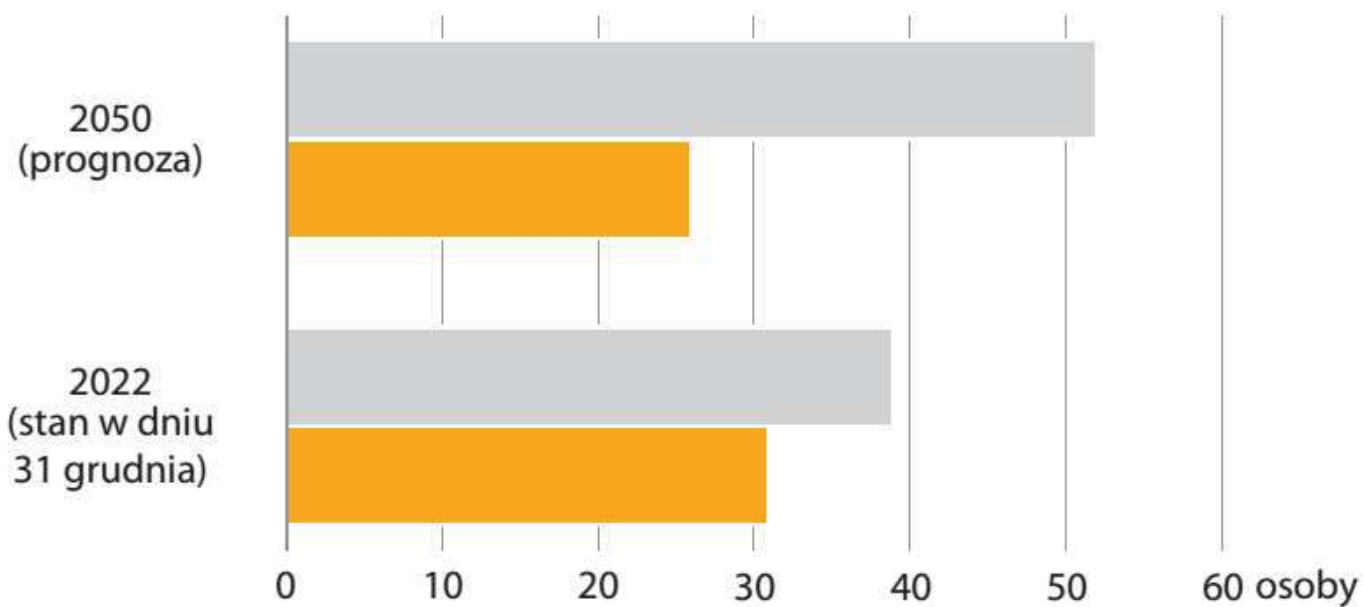
Zjawisko starzenia się ludności koresponduje z celowym i długotrwałym oddziaływaniem władz publicznych oraz innych podmiotów na kształtowanie polityki senioralnej, w celu podniesienia jakości życia osób starszych.

Problem ten stanowi aktualne wyzwanie dla organów administracji publicznej, w tym samorządów terytorialnych.

Ludność według ekonomicznych grup wieku (stan w dniu 31 grudnia)

Liczba osób w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym

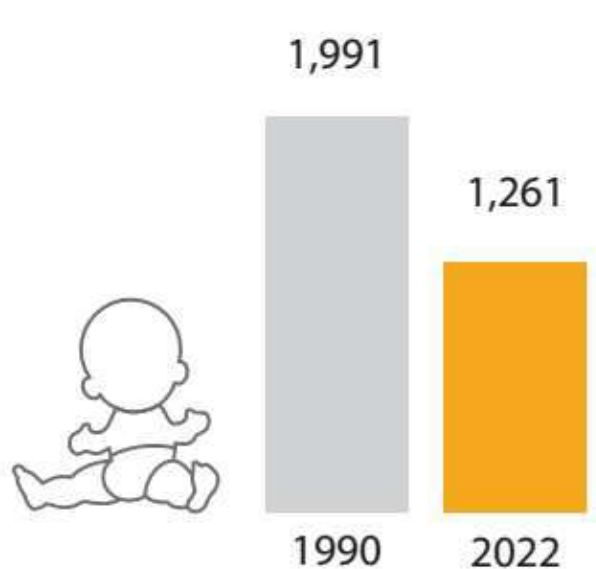

Wiek:

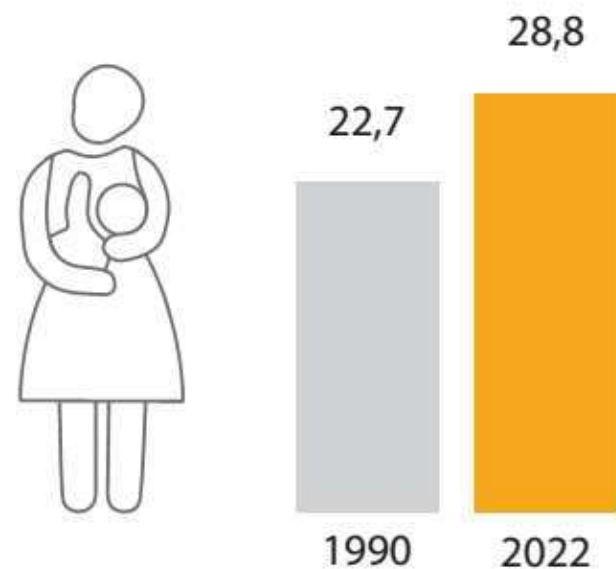
- przedprodukcyjny (0-17 lat)
- poprodukcyjny (60/65 lat i więcej)

Współczynnik dzietności

Średni wiek kobiet w momencie urodzenia pierwszego dziecka

Ruch naturalny ludności

	1990	2000	2010	2020	2022
Na 1 000 ludności:					
urodzenia żywe	14,3	9,9	10,7	9,3	8,1
zgony	10,2	9,6	9,8	12,5	11,9
przyrost naturalny	4,1	0,3	0,9	-3,2	-3,8
małżeństwa zawarte	6,7	5,5	5,9	3,8	4,1
rozwoły	1,1	1,1	1,6	1,3	1,6
Separacje w tys.	.	1,3	2,8	0,7	0,7
Zgony niemowląt na 1 000 urodzeń żywych	19,3	8,1	5,0	3,6	3,8

Wśród ludności do 49 roku życia występuje liczebna przewaga mężczyzn. W tej grupie wiekowej na 100 mężczyzn przypadało niespełna 97 kobiet.

Dla grupy osób w wieku 50 lat i więcej współczynnik feminizacji wynosi obecnie 126, przy czym w najstarszych rocznikach (75 lat i więcej), na 100 mężczyzn przypada średnio 191 kobiet, co oznacza, że w najstarszej grupie wiekowej 75+ jest niemal dwa razy więcej Polek niż Polaków.

Do zadań organów administracji publicznej, państwowych jednostek organizacyjnych należy monitorowanie sytuacji osób starszych.

Zakres monitorowania tego zagadnienia jest bardzo szeroki i obejmuje: sytuację demograficzną, sytuację dochodową, warunki mieszkaniowe, aktywność zawodową, sytuację rodzinną i strukturę gospodarstw domowych, sytuację osób niepełnosprawnych, aktywność społeczną i obywatelską, **aktywność edukacyjną i kulturalną, aktywność sportową i rekreacyjną**, stan zdrowia, dostępność i poziom usług socjalnych, równe traktowanie i przeciwdziałanie dyskryminacji ze względu na wiek.

Polityka senioralna wymaga ciągłego doskonalenia i dofinansowania, mając na uwadze, że krąg adresatów będzie się poszerzał i wymagał dostosowania do zmieniającej się rzeczywistości społeczno-gospodarczej polskich seniorów.

Wartością nadrzędną jest zapewnienie bezpiecznego i godnego starzenia się w jak najlepszym zdrowiu oraz aktywnego uczestnictwa we wszystkich sferach życia, w tym w życiu wspólnoty samorządowej.

Aktywność społeczno-kulturalna osób w trzecim wieku, które znajdują się na emeryturze, przybiera bardzo różne formy i dotyczy najróżniejszych dziedzin.

Coraz więcej osób w wieku emerytalnym rozwija swoje zainteresowania, odnajdując w tym właśnie etapie życia zdecydowanie lepsze warunki dla realizacji swoich pasji.

Rodzaje postaw w odniesieniu do aktywności społeczno-kulturalnej osób starszych

I typ postawy - taka reorganizacja własnego życia po przejściu na emeryturę, aby utrzymać wysoką i różnorodną aktywność, odmienną jednak od dotychczasowej, osoba reprezentująca takie nastawienie realizuje się w różnych formach działań kulturalnych (np. w Uniwersytecie Trzeciego Wieku), nie zaniebując przy tym aktywności prospołecznej.

II typ postawy charakteryzuje się koncentrowaniem na aktywności podporządkowanej jednej tylko dziedzinie zainteresowań (np. kolekcjonerstwu).

III typ postawy charakteryzuje się skupieniem wyłącznie na działalności o charakterze stricte kulturalnym, co wyraża się w aktywnym uczestnictwie w takich np. formach artystycznych, jak teatr, kabaret, chór, poezja, proza itp.

IV typ postawy wyróżnia się koncentracją na działaniach stricte prospołecznych w organizacjach samopomocowych bądź wolontariacie.

Instytucje kulturalno-oświatowe w Rejowcu Fabrycznym

wspomagające aktywność seniorów:

- Klub Seniora
- Miejski Ośrodek Kultury "Dworek"
- Centrum Aktywności Społeczno-Gospodarczej "Stara Kociołnia"

Uniwersytet III Wieku

PAŃSTWOWA
AKADEMIA
NAUK
STOSOWANYCH
W CHEŁMIE

pod patronatem:
PAŃSTWOWEJ AKADEMII NAUK STOSOWANYCH W CHEŁMIE
oraz **CHEŁMSKIEGO TOWARZYSTWA NAUKOWEGO**

Kontakt:
ul. Wojstawicka 8B,
pokój 11
22-100 Chełm
Tel. 602 539 835

Oferta programowa Uniwersytetu III Wieku w Chełmie:

- edukacja kulturalna (kształcenie kompetencji niezbędnych do uczestnictwa w kulturze na poziomie lokalnym i ponadlokalny)
- edukacja społeczna (język jako narzędzie komunikacji społecznej)
- edukacja technologiczna (kształcenie w zakresie obsługi komputera oraz korzystania z nowoczesnych technik komunikacyjnych)
- edukacja ekologiczna (kompleksowy charakter działań w zakresie kształtowania świadomości ekologicznej, systematyzowanie i wzbogacanie wiedzy na temat funkcjonowania środowiska przyrodniczego, kształtowanie proekologicznych zachowań)
- edukacja pro-zdrowotna (uświadamianie współzależności między wymiarami zdrowia - fizycznym, psychicznym i duchowym; kształcenie kompetencji w rozpoznawaniu czynników chroniących i czynników ryzyka wpływających na zdrowie)
- edukacja prawna (kształcenie umiejętności praktycznych, niezbędnych w relacjach z instytucjami publicznymi; poradnictwo prawne)

Uniwersytet III Wieku zaprasza do udziału w zajęciach, warsztatach, wykładach - wszystkich mieszkańców Chełma i okolic w tzw. złotym wieku.

Program studiów jest uzupełniany propozycjami wyjazdów grupowych – wycieczki krajoznawcze, spektakle teatralne.

PLAN ZAJĘĆ UNIWERSYTETU III WIEKU PRZY PANS W CHEŁMIE

Data	Godzina	Miejsce	Wykładowca	Problematyka zajęć
KWIECIEŃ				
08.04.2024 poniedziałek	g. 11.30- 13.00	Wojślawicka 8b, duża aula	mgr. Aleksandra Świtacz, trener zdrowego odżywiania	Zdrowie rezultaty odżywiania
10.04.2024 środa	g. 11.30- 13.00	Wojślawicka 8b, duża aula	mgr. Iwona Szczucka	Spacerkiem po literaturze
15.04.2024 poniedziałek	g. 11.30- 13.00	Wojślawicka 8b, duża aula	Mgr Zygmunt Gardziński	Barokowy Chełm
17.04.2024 środa	g. 11.30- 13.00	Wojślawicka 8b, duża aula	mgr. Jakub Rydlewski	Wezwania a wiek senioralny - warsztaty
19.04.2024 piątek	g. 11.30- 13.00	Wojślawicka 8b, duża aula	Dr nauk medycznych Ewa Kostrzewa	Czym jest cukrzyca? Objawy, leczenie dieta
26.04.2024 piątek	g.10.00- 14.00	Las Borek od strony ul. Hrubieszowskiej	mgr. Bolesław Kapuściński	Wiosna – rekreacja. Marsz z kijkami nordic walking
29.04.2024 poniedziałek	g. 11.30- 13.00	Kościół Rozesłania Apostołów w Chełmie	UTW	Zwiedzanie podziemi kościoła

Zajęcia gimnastyczne: poniedziałek, godz. 10.15-11.00, sala gimnastyczna na Pocztovej

Zajęcia taneczne: piątek, godz. 10.30-11.30, sala gimnastyczna na Pocztovej

Aerobik wodny: czwartek, godz. 13.15-15.15, Park Wodny w Chełmie

Język angielski: poniedziałek, środa, godz. 10.00, sala 200, **pan Janusz Szust**
poniedziałek, godz. 13.15, sala 202, **pan Marian Hordejuk**

Aktywność seniorów w Internecie

Seniorzy-internauci to osoby, które pomimo zaawansowanego wieku pragną własnego rozwoju w sferze poznawczej, społecznej i kulturowej, a sieciowe technologie informacyjne stają się narzędziem sprzyjającym i stymulującym kreowanie nowych form procesu rozwoju.

Wykorzystywanie programów komputerowych i Internetu do celów nawiązywania i podtrzymywania więzi towarzyskich, podejmowania aktywności autoedukacyjnej i rozrywkowej, czy też wypełniania zadań publicznych oraz społecznych należy uznać za coraz bardziej znaczącą dla współczesnych seniorów formę utrzymywania na wysokim poziomie aktywności intelektualnej, społecznej i kulturalnej.

Polscy internauci-seniorzy to osoby zazwyczaj z wyższym i średnim wykształceniem.

Aktywność seniorów w Internecie jest domeną mężczyzn - na dziesięciu seniorów 7 to mężczyźni, a 3 to kobiety.

Senior-internauta jawi się jako osoba nowoczesna, akceptująca przemiany w sferze stosunków społecznych, stylów komunikacyjnych, form samokształcenia, czy też niektórych sposobów rozrywki sieciowej.

Kompetencje informatyczno-komunikacyjne doskonalone przez seniora mogą odegrać istotną funkcję integracyjną w społecznościach seniorów działających w ramach różnych stowarzyszeń i organizacji.

DZIĘKUJĘ ZA UWAGĘ

DO ZABACZENIA NA NASTĘPNYM SPOTKANIU - 8 MAJA 2024 r.

KRYSTYNA ZERA

FUNDACJA REYBUDHELP